

TÜRKİYE SOSYAL BİLİMLER SEMPOZYUMU

2021

Bildiri
Özetleri
Kitabı

Editör
Abdullah DEMİR

Kıtap Adı | Book Title: *Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu - 2021: Bildiri Özetleri Kıtabı*
Çeviri Adı | Translated Title: *Turkish Symposium of Social Sciences - 2021: The Book of Abstracts*

Yayınevi | Publisher: Oku Okut Yayınları | Oku Okut Publishing
Sertifika No | Certificate Number: 49846
Yayın No | Publication Number: 5
Sempozyum Dizisi | The Series of Symposium: 1

Editör | Editor: Abdullah Demir
ORCID: 0000-0001-7825-6573

ISBN: 978-605-74416-4-5

Yayın Tarihi | Year of Publication: 28 Ağustos | August 2021

Yayın Türü | Publication Type: E-Kıtap | eBook

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Yayımlandığı Ortam | Publishing Format: PDF

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Sayfa Sayısı | Pages: 192

Erişim Hakkı | Access Right: Açık Erişim | Open Access

Lisans Türü | License: CC-BY-NC

Telif Hakkı | Copyright: Abdullah Demir

Erişim | Access: <https://yayin.okuokut.org>

DOI: <https://doi.org/10.55709/okuokutyayinlari.8>

Etik Beyan | Statement of Publication Ethics: Bu kıtap, 28 Ağustos 2021 tarihinde gerçekleştirilen Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan bildiri özetleri içermektedir | *This book contains the abstracts presented at the Turkish Symposium of Social Sciences -2021 held on August 28, 2021.*

Atıf Bilgisi | Cite as: Demir, Abdullah (ed.). *Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu - 2021: Bildiri Özetleri Kıtabı*. Ankara: Oku Okut Yayınları, 2021.

Mu‘tezile’nin Nübüvvet Savunması

Mikail İpek

Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Erzincan Ortaokulu,

Erzincan, Türkiye

mikail_ipek@yahoo.com

ORCID: 0000-0001-7594-0230

Özet

İslâm dininde vahiy ve nübüvvetin önemli bir yeri vardır. Müslümanlar, Allah’ın emir ve yasaklarına önem verdiklerinden, bu emir ve yasakları insanlara ulaştıran peygamberlere de kutsallık atfetmişlerdir. Bununla birlikte tarih boyunca nübüvveti çeşitli açılardan eleştiri getirenler olmuştur. Nübüvveti reddeden bu düşüncenin kökeni genel olarak Aristo’ya dayandırılmaktadır. Bununla birlikte bu düşüncenin sistematik olarak zuhur ettiği akımlar da vardır. Kökeni hakkında birçok tartışmanın vuku bulduğu, genel kanaate göre Hint menşeli olduğu kabul edilen Berâhime ve Sümeniyye bunların başında gelmektedir. Berâhime ve Sümeniyye gibi akımların yanında Ebû İsâ el-Verrâk (öl. 247/861), onun öğrencisi İbnü’r-Râvendî (öl. 301/913) ve hekim-filozof kimliği ile tanınan Ebû Bekir er-Râzî (öl. 313/925) gibi şahsiyetler de nübüvveti reddeden düşünceleri ile tarihin belli dönemlerinde gündemde kalmayı başarmışlardır. Bunlar sadece nübüvveti değil, Hz. Peygamber’in nübüvvetine, “Hatmü’n-Nübüvve” düşüncesine ve Kur’an-ı Kerîm’e yönelik itirazlarda da bulunmuşlardır. Yakın dönemde ise Deizm ve Pozitivizm gibi akımların, bahsi geçen inkârcı grupların düşüncelerini devam ettirdiği görülmektedir. Mu‘tezile’den Câhız (öl. 255/869) ve Kâdî Abdülcebbâr (öl. 415/1025) gibi âlimler, yaşadıkları dönemde bu gibi itiraz ve eleştirilere cevaplar vererek nübüvveti müdafaa etmişlerdir. Bu çalışmada, öncelikle nübüvveti, Hz. Peygamber’in nübüvvetine, “Hatmü’n-Nübüvve” düşüncesine ve Kur’an-ı Kerîm’in

i'cazına itiraz eden akım ve kişiler tanıtılarak onların ileri sürdüğü iddialar ortaya konmuştur. Daha sonra da Mu'tezile'nin bu itirazlara verdiği cevaplar ele alınarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, Berâhime, Sümeniyye, Ebû İsâ el-Verrâk, İbnü'r-Râvendî, ve Ebû Bekir er-Râzî'nin ileri sürdüğü iddialar ile günümüzdeki deizm ve pozitivism gibi akımların, nübüvete ilişkin düşüncelerinin benzer olduğu görülmüştür. Bu anlamda Mu'tezile'nin yapmış olduğu nübüvvet savunmasının değerli olduğu, bilhassa deizm düşüncesi ile akla gelen şüpheleri azaltan ve günümüze ışık tutacak bir karakterde olduğu söylenebilir. Bu itibarla söz konusu çalışmada deizm'in tanrı- insan ilişkisi bağlamında nübüvveti, vahyi ve kutsalı reddeden fikirlerinin, Mu'tezile kanalıyla bertaraf edilmesi amaçlanmıştır. Kanaatimizce, günümüzdeki inkârcı akımlara makul cevaplar verebilmek ve onların itirazlarını bertaraf edebilmek için, Ehl-i Sünnet kelâmının yanında Mu'tezile kelâmının ve onların kendi döneminde varlık gösteren mülhidlere verdiği cevapların iyi bilinmesi gerekmektedir. Meseleye tarihsel anlamda bakıldığında, söz konusu inkârcı düşüncenin, tarihin önceki dönemlerinde de ortaya atıldığı fakat o dönemlerin kelâmcıları tarafından bertaraf edildiği görülmektedir. Dolayısıyla deizm düşüncesinin yeni bir akım olmayıp, tarihin belli dönemlerinde kıyafet değiştirerek her daim din olgusunun karşısında yer aldığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler

Kelâm, Mu'tezile, Nübüvvet, Berâhime, Deizm

Mu'tazila's Defense of Prophethood

Mikail İpek

Dr., Ministry of National Education

Erzincan Secondary School,

Erzincan, Turkey

mikail_ipek@yahoo.com

ORCID: 0000-0001-7594-0230

Abstract

Revelation and prophethood have an important place in the religion of Islam. Since Muslims attach importance to God's orders and prohibitions, they also attribute holiness to the prophets who conveyed these orders and prohibitions to people. However, throughout history, there have been those who criticize prophethood from various perspectives. The origin of thought, which rejects prophecy, is generally based on Aristotle. However, there are also movements in which this thought emerges systematically. Barahima and Sumeniyya, which are considered to be of Indian origin according to the general opinion, are the leading ones. In addition to movements such as Barahima and Sumaniyya, Abū Isa al-Varrak (d. 247/861), his student Ibn al-Rawandī (d. 301/913) and Abū Bakr al-Razī (d. 313/913), known as a physician-philosopher, with their thoughts rejecting prophethood, have managed to remain on popular in certain periods of history. They objected not only prophethood but also the prophethood of the Hz. Mohammed, the thought of "Khatm Al-Nubuwwa" and the Qur'an. In the recent period, it is seen that movements such as deism and positivism continue the thoughts of the aforementioned denialist groups. Wise men such as Jāhiz (d. 255/869) and al-Qādī Abd al-Jabbār (d. 415/1025) from the Mu'tazila defended the prophethood by responding to such objections and

criticisms during their lifetime. In this study, first of all, prophethood, the currents and people who objected to the prophethood of the Hazrat Muhammed, the thought of “Khatm Al-Nubuwwa” and the i’jaz of the Qur’ān were introduced, and their claims were put forward. Then, the answers given by the Mu’tazila to these objections were evaluated and evaluated. As a result, it has been seen that the claims put forward by Barahima, Sumaniyya, Abū Isa al-Varraq, Ibn al-Rawandī, and Abū Bakr al-Razī are similar to the ideas of current movements such as deism and positivism on prophecy. In this sense, it can be said that the defense of prophecy made by the Mu’tazila is valuable, especially in a character that reduces the doubts that come to mind with the thought of deism and sheds light on the present. In this respect, the aforementioned study, it is aimed to eliminate the ideas of deism, which reject the prophethood, revelation, and the holy in the context of god-human relationship through Mu’tazila. In our opinion, in order to be able to give reasonable answers to today's denialist movements and to eliminate their objections, it is necessary to know well the Mu’tazila theology and their responses to the atheists who existed in their own time, as well as the Ahl as-Sunnah theology. Looking at the issue from a historical sense, it is seen that the aforementioned denial thought was also put forward in the previous periods of history but was eliminated by the theologians of those periods. Therefore, it can be said that the idea of deism is not a new movement but has always been against the phenomenon of religion by changing clothes in certain periods of history.

Keywords

Kalam, Mu’tazila, Prophethood, Barahima, Deism

Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu, Sosyal Bilimler alanında araştırmalarını sürdüren profesyoneller ile bu alanda eğitimlerine devam eden lisansüstü öğrencileri bir araya getirerek tecrübe aktarımına imkân sağlamak, disiplinler arası çalışmalarını güçlendirmek ve akademik üretime katkı sağlamak amacıyla *Oku Okut Akademi* tarafından düzenlenmektedir. Sempozyuma; Arkeoloji, Antropoloji, Edebiyat, Eğitim, Felsefe, Filoloji, Hukuk, İktisat, İlahiyat, İletişim, İşletme, Mimarlık, Psikoloji, Sanat, Siyaset Bilimi, Sosyal Hizmet, Sosyoloji, Tarih ve Uluslararası İlişkiler alanlarında hazırlanan bildiriler ile başvuru yapılabilmektedir. Başvurular, Sempozyum Bilim Kurulu tarafından incelenmekte ve en az iki hakemin değerlendirmesine sunulmaktadır. Kabul edilen bildirilerin özetleri ve tam metinleri *Oku Okut Yayınları* tarafından açık erişim olarak okuyucularla buluşturulmaktadır.

sempozyum.okuokut.org

ISBN-13: 978-605-74416-4-5

9 786057 441645

